

UN PASSEIG PER SALT

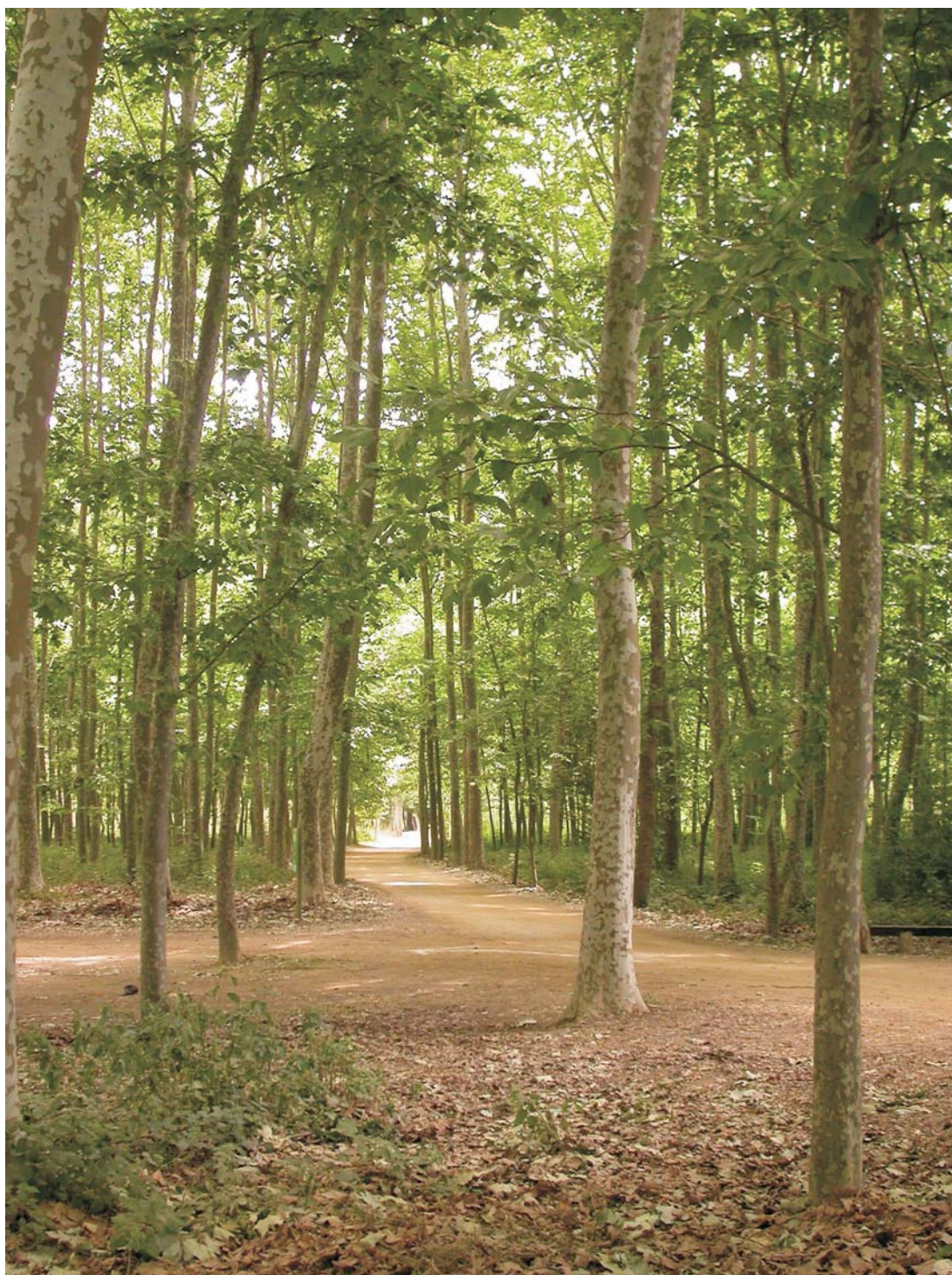
(educació infantil i cicle inicial)

Biblioteca Pública de Salt

Les Deveses

Índex de continguts

On es troba Salt?

El Ter i les Deveses

Folklore

La llegenda de la nimfa i el gegant del rec

Els gegants

Els castellers

Les festes

Escoles i centres educatius

Centres i entitats culturals

Centres i entitats socials

Centres esportius

Edificis

Escultures

Carrers

Persones importants

ON ES TROBA SALT?

Salt

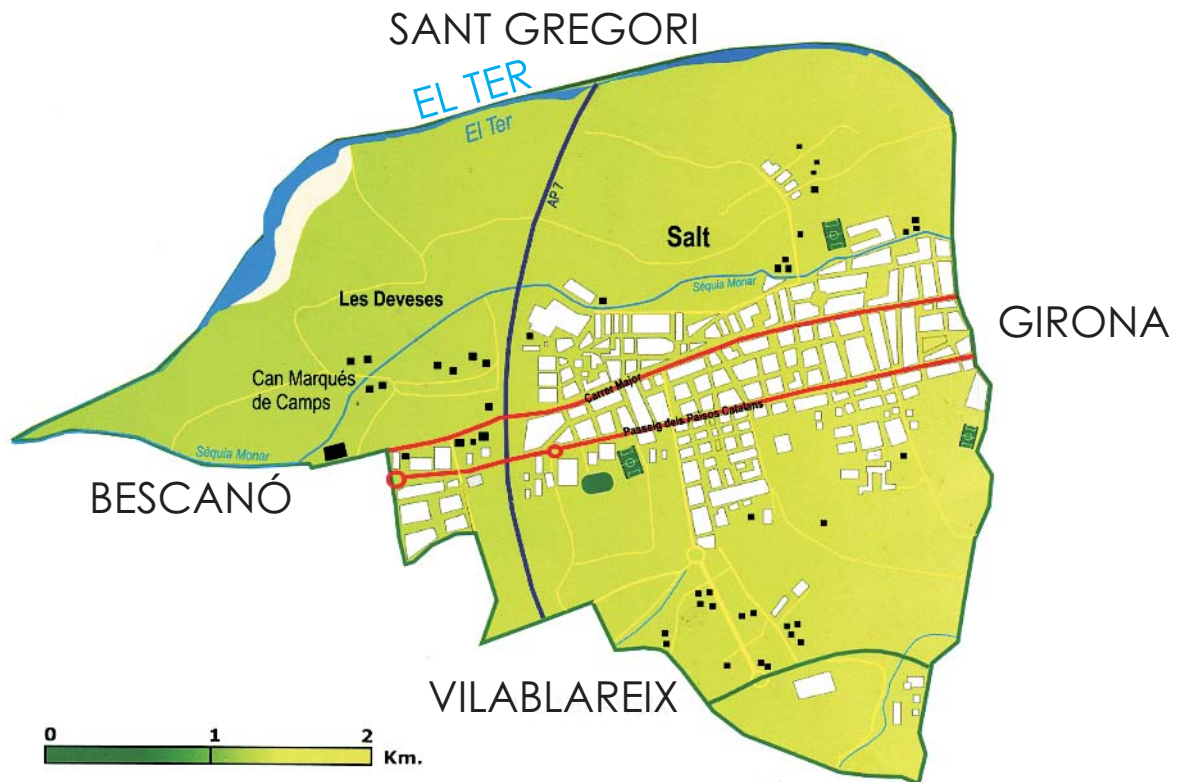
és un poble de Catalunya
que es troba dins de la comarca del Gironès.

Té uns 30.000 habitants.

El seu terme municipal,
que és dels més petits del país, ocupa una plana, anomenada
Pla de Salt, que es va formar gràcies a l'acció del riu Ter.

A més del riu Ter, a Salt hi ha tres rieres:
la Maçana, el Marroc i el Rera Mus que porten la seva aigua al
Ter i la sèquia Monar que recull l'aigua del Ter i la porta fins a
l'Onyar, a Girona. Aquesta aigua serveix per regar però també
havia servit per fer funcionar els molins i les fàbriques tèxtils.
Al voltant de Salt hi trobem tres pobles: Sant Gregori, Bescanó,
i Vilablareix i la ciutat de Girona.

On es troba Salt?

Pels volts de l'any 1000, Salt era un petit poble que s'anava formant al voltant de l'església parroquial. Els seus habitants es dedicaven al conreu de la terra, però aprofitant l'aigua de les rieres i sèquies, aviat van construir uns quants molins i altres petites indústries com les farques per poder fer eines i productes metàl·lics.

Cap a l'any 1300, Salt ja tenia uns 200 habitants i els seus productes agrícoles i manufacturats es venien al mercat de Girona.

La població no va començar a créixer fins cap a l'any 1800 quan es van obrir les primeres fàbriques tèxtils i va néixer un nou barri: El Veïnat. Però el gran augment de població de Salt no serà fins després de l'any 1960.

EL TER I LES DEVESES

El Ter és un dels rius importants de Catalunya.

Fa de frontera entre Salt i el poble de Sant Gregori.

Les seves aigües, han permès que des de fa molts anys s'hagi pogut viure en aquestes terres, es construïssin canals i sèquies per regar els camps i les hortes i es tingués energia per fer funcionar les indústries.

L'espai que hi ha entre el riu Ter i la sèquia Monar és el territori de les Deveses, un espai natural amb hortes i arbres i molt bonic per passejar-hi.

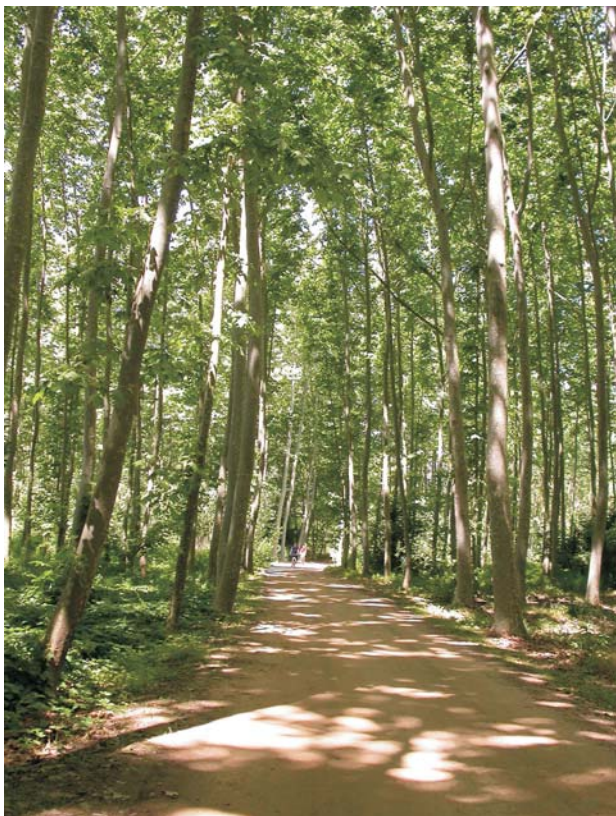
Les Deveses

Pla dels socs

Les Deveses

Les Deveses

Bassa dels ànecs

Les hortes

El Ter

Parc del Rec Momar

inaugurat el 20 de juliol de 2007

Es troba entre el poble de Salt i les Deveses

FOLKLORE: la llegenda de Salt

A les muntanyes properes hi habitava un gentil cavaller.

Un dia, mentre cavalcava fugint del Fill del Tro, el seu enemic, s'aturà a la vora del llac, atret per una dolça melodia. De sobte, s'adonà que qui cantava era una bella nimfa que sortia de les aigües.

Quan Mifegínia, la nimfa, va veure el jove volgué marxar, però

ell l'agafà pel braç dient-li: "No marxis, bella sirena; la teva gentilesa m'ha robat el cor. No et faré cap mal, però vull saber qui ets i d'on vens".

La bella nimfa forcejà per desprendre's de la mà que la subjectava, però el jove que s'havia enamorat de la sirena no la deixava anar i, tot entusiasmat insistia en què se n'anés amb ell.

La sirena s'entristí. Ella també n'estava enamorada, però no el podia seguir. Aquelles aigües eren el seu habitatge i mai no en podria sortir. No obstant, quedaren en trobar-se en aquell mateix lloc altres vegades.

L'amor entre el Fill de les Muntanyes i la Princesa de les Aigües continuà, però una nit se'ls presentà el Fill del Tro que també estava enamorat de la sirena i ple d'ira bramà:

- "Me les pagaràs totes, Fill de les Muntanyes!. Et derrotaré i l'amor de Mifegínia serà meu...!

Però el Fill del Tro fou derrotat i les aigües del mar van ser la seva tomba. Aleshores el Tro, la Fúria i el Vent, amics del malvat, s'aliaren i les Aigües de l'Estany s'enfurismaren de tal manera que la vida de Mifegínia corria gran perill.

La llegenda de Salt

El cavaller lluità amb totes les seves forces per salvar la seva estimada però el cos de la sirena va ser arrossegat per les aigües. El Fill de les Muntanyes, boig de pena, es llançà a les aigües creient que podria rescatar-la.

Quan s'aixecà el nou dia, el sol il·luminà la plana i les aigües havien desaparegut. Amb el temps, els conreus reviscolaren la vall i les

terres generoses, que amagaven els cossos dels dos enamorats van voler regalar els fruits abundosos que donaren vida i alegria al poble de Salt.

La llegenda de la nimfa i el gegant del rec

Després del gran aiguat, de matinada, es va sentir el "xop-xop" d'unes potes de cavall sobre la terra mollta. Eren els vassalls del Fill de la Muntanya que anaven a la recerca del seu amo i senyor. Però fou endebades. Les aigües desfermades havien engolit el cos del cavaller ofegat, que mai més va tornar a aparèixer.

Però, de cop i volta, sobre les branques d'un arbre molt alt, els genets van veure a la pobra Mifeginia, mollta i esparracada, miraculosament salvada de les aigües. Els homes, coneixedors de la relació entre la nimfa i el Fill de la Muntanya, després de despenjar-la, assecar-la i reconfortar-la amb un gotet de ratafia, i tot veient que el seu amo mai més no apareixeria, se li van oferir com a vassalls fidels, com a servidors lleials de tan bella senyora.

Mifeginia va acceptar i, des d'aquell moment, sempre més va anar pel món tota seguida d'un estol de genets i cavalls vistosament guarnits.

La llegenda de la nimfa i el gegant del rec

Dies després, ja refeta, Mifegínia va veure la plana de Salt humida i capgirada i, tot barrinant, va pensar que seria convenient una ordenació d'aquelles terres per tal de fer-les útils, habitables i productives. I se li va acudir que el millor seria fer una mena de riera artificial, un llarg canal, un rec, una sèquia, per proporcionar regadiu i força a tota la plana. Però com fer-ho?

I va recordar que en un lloc anomenat la Pilastra hi havia una casa dita "cal gegant". I en deien així perquè hi habitava un home de gran estatura i molta força. Un gegant amb una cabellera i una barba tan ufaneses que tothom li deia "el pelut de la Pilastra". Mifegínia va anar a demanar-li que, amb la seva descomunal força, excavés el rec projectat, a través de la plana. Però, tal com sol succeir en els contes en tals circumstàncies, el gegant va quedar profundament enamorat de la nimfa. I ella, que no era pas tonta, va aprofitar l'ocasió i li va dir: "Excava el canal com et demano i per cada deu passes excavades, dóna'm un dels teus cabells. Et prometo que tindràs una gran recompensa!"

El gegant estimulat per la promesa de la nimfa, va afagar la seva gran pala i va començar a foradar la terra, obrint-se camí cap al Ter. I cada dia donava a Mifegínia els cabells corresponents al treball fet. En acabar d'excavar el rec, el "pelut de la Pilastra" havia quedat sense cap cabell a la cara i a la closca. I a la vista del seu aspecte, la gent dels voltants li deien ara, el "pelat de la Pilastra". En acabar la seva feixuga feina, el gegant va anar a Mifegínia per tal de reclamar-li la recompensa promesa.

La llegenda de la nimfa i el gegant del rec

Mifegínia el va rebre, voltada dels seus fidels vassalls, que, en honor al gegant, van fer una bonica dansa eqüestre tot fent bellugar amb gràcia i destresa els seus cavalls. I Mifegínia va oferir al "pelat de la Pilastra" un gran coixí, brodat per ella mateixa i farcit amb tots els pèls del gegant recollits durant l'excavació. I li va dir: "amic, sé que m'estimes. A mi no em tindràs pas, perquè sóc una dona d'aigua. Però amb aquest coixí màgic, cada vegada que hi posis el cap per dormir, somiaràs amb mi. I jo seré teva en els teus somnis".

I la plana de Salt es va refer, van aparèixer horts i fàbriques i es van aixecar cases i esglésies. Diuen que, algunes nits de lluna plena, si algú treu el cap per la finestra, pot veure una Mifegínia transparent que, voltada de cavallers, vola sobre aquella terra que tant va estimar. I diuen també que si algú s'acosta a la Pilastra, sent uns profunds i sonors ronquets: i és que el gegant, des que va tenir el coixí màgic, mai més ha volgut despertar i somia eternament en la bella Mifegínia.

Guasch, Enric ; Vivó, Carles

Llegenda de la nimfa i el gegant del rec

(Salt) Museu de l'Aigua (2002)

FOLKLORE: els gegants

Els gegants són figures de fusta i cartró, molt i molt grans que surten els dies de festa per animar les cerca-

viles. Moltes vegades van acompanyats de capgrossos.

A Salt tenim aquests gegants:

- En Grau i l'Eulàlia que representen els Reis Catòlics i van ser regalats a l'ajuntament l'any 1952 pels amos de dues fàbriques tèxtils.
- En Roc i l'Afra que representen un hortolà i una filadora. Els van batejar l'any 1997 i els seus noms els van triar els nens i nenes de Salt.
- En Marcel, batejat l'any 2003, per homenatjar en Marcel Rodríguez, cap de colla dels Geganters de Salt.

- Els Capgrossos, amb sis figures.
- Els gegantons que són la reproducció en petit d'en Grau i l'Eulàlia. Es van fer l'any 1996.

Els gegants

En Grau i l'Eulàlia

En Roc i l'Afra

En Marcel

Els gegantons

FOLKLORE: els castellers

Els castells són un conjunt de persones enfilades les unes damunt les espatlles de les altres fins a aconseguir diversos pisos d'alçada.

Fer castells és una tradició pròpia de les festes populars del Camp de Tarragona i del Penedès, però des de l'any 1995, a Salt tenim una colla castellera que ja és coneguda a pertot arreu: són els Marrecs de Salt, que a més de fer castells també van crear una colla de grallers que els acompanya en les seves actuacions.

Cada colla castellera porta un vestit que els identifica.

La camisa dels Marrecs és de color blau nit amb l'escut de color taronja brodat a la butxaca.

L'any 1998 van rebre el premi "3 de Març" pel seu treball.

FOLKLORE: les festes

Festa Major. Se celebra el 25 de juliol, dia de Sant Jaume. Durant els dies que dura la festa es fan balls, concerts, teatre, sardanes, actes infantils, cercaviles de gegants i capgrossos, s'aixequen castells, els veïns fan sopars al carrer i els Diablers d'en Pere Botero fan un correfoc. També hi ha atraccions per als nens i nenes. La festa acaba amb la "feixina" (berenada i activitats infantils) al Pla dels Socs de les Deveses i un castell de focs artificials.

Tres de Març. Se celebra per recordar el dia que Salt es va independitzar de Girona. Encara que no és un dia festiu és una data molt important per al poble de Salt i cada any s'aprofita per donar un premi a una persona i a una entitat que hagin treballat pel municipi.

Fira del Cistell. Se celebra la primera setmana d'octubre i serveix perquè una bona colla de cistellers es trobin per donar a conèixer les seves obres. Cada any, entre tots, construeixen una peça gegant i la regalen al poble.

Mercat d'aventura. Fira dels esports d'aventura. Se celebra el mes de juny.

Sant Jordi. És el 23 d'abril. Se celebra fent una fira de llibres i roses al Passeig del carrer Major.

ESCOLES I CENTRES EDUCATIUS

A Salt hi ha:

Escola bressol
El Lledoner

- quatre escoles bressol, dues de municipals: El Lledoner i el Carrilet i dues de privades

- deu escoles de primària, set de públiques: Devesa, La Farga, El Gegant del Rec, Mas Masó, El Pla, Silvestre Santaló i El Veïnat i tres de concertades: Mare de Déu del Roser (Dominiques), Pompeu Fabra i Vilagran

- tres instituts de secundària: IES Salvador Espriu, IES Vallvera i SES de Salt

- una Escola de Belles Arts, al Mas Llorenç

CEIP Mas Masó

- Altres centres educatius per a adults

CENTRES I ENTITATS CULTURALS

A Salt hi ha entre d'altres:

- dues biblioteques:
 - la Biblioteca Pública de Salt, a l'edifici de la Coma Cros (carrer Sant Antoni)
 - la Biblioteca d'en Massagran, al carrer Major

Biblioteca Pública de Salt

- L'Auditori La Mirona
- La Casa de cultura Les Bernardes de Salt
- L'Estació Jove de Salt
- El Museu de l'aigua (en construcció)
- La Ludoteca
- El Teatre Municipal de Salt

- El Safareig teatre de Salt
- Grup teatral STIL
- Corals Rossinyol i Alimara
- Coral la Tribana

Teatre de Salt

CENTRES I ENTITATS SOCIALS

A Salt hi ha entre d'altres:

- L'Hospital de Salt
- dos Centres d'Atenció Primària
- set farmàcies
- La Llar de Jubilats de Salt
- El Casal de gent gran Les Bernardes

- Residències d'avis
- El Mercat Municipal
- Ràdio Salt
- dues parròquies catòliques i altres centres de diferents religions

Entitats:

- Agrupació fotogràfica de Salt
- Agrupament escolta Sant Cugat
- Amics de Bolimbu
- Amics dels gegants de Salt
- Centre naturalista de Salt
- Club juvenil Tramuntana
- Colla castellerà Marrecs de Salt
- Diables d'en Pere Botero
- Els infants valents
- Salt Sardanista

... i moltes altres associacions

CENTRES ESPORTIUS

A Salt hi ha:

- un pavelló municipal d'esports
- dues piscines, una coberta i una descoberta
- un pavelló de gimnàstica
- camps de futbol

Pavelló municipal d'esports

Entitats esportives:

- Associació d'excursionisme Xirucaires de Salt
- Club badminton Salt
- Club de bàsquet Salt
- Club de futbol Salt
- Club d'escacs de Salt i Girona
- Club handbol Salt
- Club de tennis Salt
- Salt-Ter. Club de piragüisme
- ... i més

EDIFICIS

Mas Llorenç

La Farga

Les Bernardes

Sant Cugat

Sant Jaume

Museu de l'Aigua

Cal Mut

Teatre de Salt

Les Vetes

Coma Cros

Pavelló d'Esports

Hospital Psiquiàtric

Casa de la Vila

CEIP El Pla

CEIP Veïnat

Escola bressol

CEIP La Farga

CFA Les Bernardes

Hospital Sta. Caterina

Piscina coberta

Safareig de les dones

Mas Ribot

Can Pous

Mas Sitjar

CEIP Mas Masó

Biblioteca Pública

Les construccions més importants són:

L'Ajuntament, l'església de Sant Cugat, el Mas Llorenç, La Farga, Les Bernardes, Cal Mut, la Coma Cros, el Mas Sitjar, el Mas Ribot, el Safareig de les dones, etc.

Edificis

Sant Cugat

Mas Llorenç

Mas Sitjar

La Farga

Les Bernardes

ESCUPTURES

Matrimoni i carrera
Lluís Vilà | (+) | (+)
c/ Major

Al·legoria improbable
Leonard Beard
pg. Ciutat de Girona

L'hortalà
X. Medina-Campeny
pg. Ciutat de Girona

Fràgil
Roser Oliveras
pg. Ciutat de Girona

Font del Passeig
Santi Planella
pg. ciutat de Girona

Nou ordre mundial
F. Torres Monsó | (+)
pg. Països Catalans

Tortuga, tortuga
Pep Camps | (+)
pg. Països Catalans

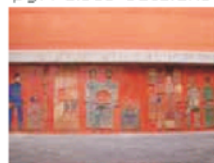
Porta Transversalt
Jaume Faixó
Torre Mirona

Mururoa
Jordi Gisbert | (+)
rotonda M. de Camps

Indret familiar
X. Medina-Campeny
pg. Tarradelles

Mural ceràmic
Emília Xargay | (+) | (+)
Mercat Municipal

Les Loles
Josep M. Corominas
À. Guimerà/Pacheco

Família treballadora
Lluís Molins i Mateu
pl. de la Llibertat

Mural La Fraternal
S. Roca Delpech
pl. Guifré el Pilós

Mural ceràmic
escolars de Salt
pl. de la Llibertat

monument Ravetllat
Claudio Díaz Pérez
pl. Verdader

Taula Desada
Josep M. Oliveras
Pati del Museu

Baralla d'amor
José Luis Pascual
placeta del Teatre

Cúpula invertida
Josep Admetlla
(+) | (+)
pl. de Sant Jaume

Les Llúdrigues
Lluís Mateu
pl. de la Vila

relleu
sobre pedra
Escola Belles Arts

imatge
de Sant Fèlix
carrer Llarg

Verge del Carrer
Antoni Delgado
parròquia S. Jaume

Placa
comemorativa
Hospital Sta. Caterina

Adéu
Anna Manel·la | (+)
(+) pl. del Veïnat

Nimfa al paradís
esquizofrènic
Rosa Serra | (+) | (+)
Parc hospitalari

Imatge de Sant Cugat
Ramon Auberti
Façana de l'Església
de Sant Cugat

El Pensador
Lluís Mateu
Passeig
Josep Tarradelles

Garbí
Lluís Gálvez | (+)
c/ Francesc Macià
Escola Fisioteràpia

Any Dali
Willem Joost de Vries
Complex Comercial
Espai Gironès

Àrbres
Complex
Comercial
Espai Gironès

L'arbre de la ciència
M. Alvarez Losada
Països Catalans
Alfons Moré

Absent
Sergi Aguilar
Plaça
Tres de març

Font del Paradís
Lluís Mateu
Pla dels Socs
(Les Deveses)

Salt
X. Medina-Campeny
Autopista AP7
Sortida Girona-Sud

Llúdrigues
Lluís Mateu
Pla dels Socs

Sense títol
Enric Sala
Escola de Belles Arts

50è aniversari del
Grup Sant Cugat
Pl. de Sant Cugat

Absent
Sergi Aguilar
Museu de l'Aigua

Homenatge
Joan Fita
Rotonda Torre Mirona

Escultures

Les Loles

Tortuga, tortuga

Les llúdrigues

Família
treballadora

Salt

CARRERS

Els carrers més llargs de Salt són:

- el carrer Major. El seu nom data de l'any 1974 quan Salt es va unir a Girona. Després de les obres de remodelació que es van fer entre els anys 1997 /1999 és d'un sol sentit, direcció Girona.
- el Passeig dels Països Catalans. Segueix l'antic traçat del tren d'Olot que va circular entre l'any 1911 i el 1969

Origen dels noms dels carrers de Salt:

- Noms i fets locals: Tres de Març, Maçana, Indústria, etc.
- Personatges saltencs: Agustí Cabruja, Roca Delpech, Pau Masó, etc.
- Noms religiosos: Sant Jaume, Moreneta, Sant Dionís, etc.
- Noms geogràfics: Canigó, Catalunya, Gavarres, etc.
- Noms i fets històrics: Guifré el Pilós, Onze de Setembre, Francesc Macià, etc.
- Noms cívics: Amistat, Llibertat, Amnistia internacional, Dalai Lama, etc.
- Persones importants (escriptors, músics, artistes, científics...): Antoni Gaudí, Josep Pla, Pau Casals, Manuel de Falla, Picasso, Fleming, etc.
- Oficis: Llevadores, Filadores, Teixidores

PERSONES IMPORTANTS

Científics:

- Joaquim Ravetllat (1872 - 1923)

Escriptors:

- Miquel Berga i Bagué (1952)
- Agustí Calruja (Salt 1909-Mèxic 1983)
- Salvador Sunyer i Aimeric (1924)

Esportistes:

- José Antonio Escuredo (ciclisme)
- Xevi i Marc Puigdemont (motociclisme)

Músics:

- Nito Figueras (1961)
- Adrià Puntí

Pintors:

- Josep Aguilera (Salt 1882-Barcelona 1955)
- Joan Mateu i Bagaria (1976)
- Lluís Mateu Riera (1943)
- Jaume Roca Delpech (Salt 1910-Girona 1968)

Politics:

- Carlos de Camps i Olzinelles (marquès de Camps) (Girona 1860 - San Sebastián 1939)
- Salvador Sunyer i Aimeric (1924)

Més informació: http://www.bibgirona.net/salt/col_local/planes/persones.htm

Bibliografia:

- Bover i Pagespetit, Andreu. **Salt**. Salt : Ajuntament de Salt, 2004 (Els Pobles del Gironès)
- Castells i Calzada, Narcís ; Colomer i Arcas, M. Assumpció. **Salt: documents per a la història**. [Salt] : Ajuntament de Salt; [Girona] : Diputació de Girona, 1998
- Guasch, Enric ; Vivó, Carles. **Llegenda de la nimfa i el gegant del rec**. [Salt] : Museu de l'Aigua, [2002]

Per a més informació:

- Salt, el nostre poble: dossier.- <http://www.bibgirona.net/salt/lots/salt>
- Col·lecció local.- http://www.bibgirona.net/salt/col_local/local.htm
- Fes internet, navega per Salt.- http://www.bibgirona.net/salt/fes_internet
- Atles literari de Salt.- <http://saltliterari.wordpress.com>
- Salt: col·lecció local. Publicacions d'autor local o de temàtica local.- <http://publicacions.wordpress.com/>